

10) Wizytacja parafii Strzygi z 1781 roku

Bogate i piękne wnętrze świątyni w Strzygach do dziś zadziwia oglądających szczególnie perfekcją wykonania ołtarzy i ozdobnych obrazów. Wizytatorzy sporządzając akta kontrolne z wyczuwalnym cieniem zawodu pisali, że dotąd żaden z obrazów nie okazał się cudowny. Jednak dobitnie stwierdzono, że od pewnego czasu wierni zaczynają doznawać cudownych łask u malowidła Przemienienia Pańskiego.

W omawianym roku do parafii Strzygi należały następujące wsie: Sumin, Sumówko, Wólka, Tadajewo, Tomaszewo, Warpalice, Długie, Kozłowiec, Strzygi oraz Kłosno „*lecz tylko per commendam*”. Do spowiedzi i komunii wielkanocnej przystąpiło w tym roku 698 wiernych, „*niesposobnych do Komunii 180, lutrów 151, Żydów nie masz*”.

Tutejsi luteranie mieli swoją prywatną szkołę „*w domu dla szulmastra wystawionym*”. Tam też zbierali się na nabożeństwa. Ich cmentarz mieścił się w polu między rolami luteranckich właścicieli zgodnie z nadaniem dziedzica. Kolatorem kościoła była dożywotnio starościna starorypińska Marianna z Kalkszteinów Cissowska wraz z synami. Święto patrona świętego Stanisława Biskupa i Męczennika odprawiano 8 maja.

Malowidła w strzyskiej świątyni

Główne miejsce w nawie głównej i prezbiterium zajmowały trzy ołtarze wykonane „*snycerską robotą z portatelami konsekrowanymi, z nienaruszonymi pieczęciami, trzema obrusami zawsze przykryte (...) z zasuwami. W wielkim ołtarzu za zasuwą obraz Przemienienia Pańskiego, na zasuwie koronacja Najświętszej Panny, in secunda condignatione [w drugiej wnęce] s. Stanisława. Ołtarz różańcowy za zasuwą Najś. Panny s. Dominik, s. Katarzyna Seneńska [ze Sieny], na zasuwie Imię Jezus, s. Antoni Padewski [z Padwy]. W ołtarzu trzecim za zasuwą s. Roch, na zasuwie s. Mikołaj biskup, in secunda condignatione s. Walenty. Wszystkie obrazy przedniego malowania...*”.

W aktach wizytacji znalazła się wzmianka mówiąca o tym, że żaden z obrazów nie słynie cudowną mocą, „*choć u Przemienienia Pańskiego ludzie zaczynają doznawać łask*”. Nie ma jednak wzmianek o zawieszaniu przez wiernych, którzy doświadczyli owych łask jakichkolwiek wotów dziękczynnych.

Opis wnętrza kościoła

Ostatni remont kościoła przeprowadzony został w roku 1754 przez ówczesnego kolatora skarbnika smoleńskiego Michała na Cisowiu Cissowskiego. W roku 1781 świątynia była w dobrym stanie. Tak określono również okna. Posadzka w

kościół wykonana była z flizów marmurowych, „drzwi do babieńca z furtką reparacji potrzebują, zamykają się zaś na zamek i kłódkę. Drugie drzwi ze dzwonnicy na zasuwę drewnianą. Dach i wieżyczka za wielkim ołtarzem z sygnaturkiem [dzwon syganturki] murowana, dachówką pokryte. Dzwonnica murowana wraz z kościołem na zachód słońca w koronę, na której dzwony dwa, trzeci stłuczony, czy konsekrowany nie wiadomo Cmentarz w palisady między słupami wmurowanemi obwiedziony, już znacznej reparacji potrzebuje. Brama na cmentarz murowana z furtką, druga furtka od plebanii, te się zamykają na żelazne zakładki”.

Proboszczem w tym czasie był ks. Jakub Ciecierski – dziekan golubsko-dulski „lat 49 mający, z województwa pomorskiego, poświęcony na kapłaństwo 1757, ad beneficjum institutus 1764, syn diecezji kujawskiej (...) Ordines zaś wszystkie pobierał od śp. JWJmci ks-dza Franciszka Kanigowskiego, biskupa turonenskiego [toruńskiego?], sufragana kujawskiego. Beneficjum innego nie ma prócz komendy wsi Kłosna, w której niegdyś był kościół parafialny, dziś tylko znaki. Ta wieś od kościoła strzygskiego pół mili. Sam przez siebie zadosyć czyni wszystkim powinnościom. Nauki i kazania z takich miewa materii, jakie widzi najpotrzebniejsze w parafii. Przy tym kościele jest jeszcze ksiądz Remigi Laudański, dominikanin, syn konwentu toruńskiego, diecezji chełmińskiej od swoich przełożonych na promotorją różańca przysłany, gdyż promotorowie według fundacji mają być dominikanie od swoich przełożonych na to wysadzeni. Jednak nie we wszystkim zadość się dzieje erekcji”. W roku 1775 tę funkcję pełnił dominikanin konwentu toruńskiego ksiądz Kazimierz Bleszka.

Siedziba plebana była po remoncie, który został przeprowadzony w roku 1781, a więc w roku wizytacji. Jakies bliżej nieokreślone w ilości i przeznaczeniu budynki były również w tym czasie wystawione przez ówczesnego plebana ks. Jakuba Ciecierskiego. Jednak zbudowane były na tyle źle, że już wymagały gruntownych reparacji. Podana została również informacja o wystawieniu nowej szachulcowej chałupy i stodoły w słupy i dyle we wsi Długie. Pozwala ona na domysł, że były to również budynki proboszcza.

Porządek nabożeństw

Na użytek parafii stała murowana kostnica pod dachówką oraz „rezydencja dla promotora [Archikonfraterni Różańca Świętego] przez W. kolatora, jako fundatora za pozwoleniem Prześwietnego Konsystorza Płockiego na plebańskim gruncie wystawiona, zaś. W. kolator w polu grunt oddał.. W tej promotorii nie siedzi promotor tylko we dworze, z niej czynsz dwór bierze”.

Zarówno proboszcz, jak i parafianie borykali się problemem odczuwalnego braku drewna, które było potrzebne tak do celów budowlanych, jak i opałowych. Z powodu braku lasów wszyscy musieli drewno kupować. Ponadto „sadzawek, młyna, jezior, karczmy ani dziesięcin nie masz”. Pleban miał do pomocy 8 czeladzi. Promotor Laudański – nikogo.

Zwyczajne nabożeństwa w kościele w Strzygach kończyły się o godzinie 12 – „odprawuje się zaś tym porządkiem, ile letnim czasem o pół do ósmej dzwoni się, po przedzwonieniu pieśń „Straszliwego”, etc. Po tym modlitwy poranne, po nich katechizm mały, po tym o pół do dziewiątej msza pierwsza, bo gdyby pierwszej była msza, tedy by nikogo nie było na kateizmie. Po mszy różaniec, po różańcu pieśń „Trójca Bóg”, etc, a po tej aspersion i msza śpiewana pro parochianis, podczas której według zwyczaju kazanie, albo nauka. Po obiedzie różaniec i w uroczyste święta nieszpory (...) Bez aprobacji [bez zgody] nie bywa słuchana spowiedź, a synodowi zadość się dzieje i on się zachowuje”.

Radosław Stawski

Na podstawie:

Materiały do dziejów ziemi plockiej. Z archiwaliów diecezjalnych plockich XVIII wieku, t.10 – Ziemia Dobrzyńska, zebrał i do druku przygotował ks. M. Grzybowski, Plock 1999, s.113-119 [w:] P. Gałkowski, K. Grażawski, Strzygi w ziemi dobrzyńskiej (monografia wsi i parafii), Brodnica-Osiek-Rypin 2006.